Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)

19 päivänä joulukuuta 2024*

Ennakkoratkaisupyyntö – Jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentäminen – Tuotevastuu – Direktiivi 85/374/ETY – 3 artiklan 1 kohta – Valmistajan käsite – Tuotteen valmistajana esiintyvän henkilön käsite – Edellytykset – Liikkeellelaskija, jonka nimi on osittain yhtenevä valmistajan nimen ja tavaramerkin, jolla valmistaja on tuotteen varustanut, kanssa

Asiassa C-157/23,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Corte suprema di cassazione (ylin tuomioistuin, Italia) on esittänyt 6.3.2023 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 13.3.2023, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Ford Italia

vastaan

ZP ja

Stracciari SpA,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: neljännen jaoston puheenjohtaja I. Jarukaitis, joka hoitaa viidennen jaoston puheenjohtajan tehtäviä, sekä tuomarit D. Gratsias (esittelevä tuomari) ja E. Regan,

julkisasiamies: M. Campos Sánchez-Bordona,

kirjaaja: hallintovirkamies C. Di Bella,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 8.2.2024 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Ford Italia SpA, edustajanaan M. Manfredonia, avvocato,

– Stracciari SpA, edustajanaan L. Landuzzi, avvocato,

– Euroopan komissio, asiamiehinään G. Gattinara ja F. Thiran,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

kuultuaan julkisasiamiehen 18.4.2024 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee tuotevastuuta koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä 25.7.1985 annetun neuvoston direktiivin 85/374/ETY (EYVL 1985, L 210, s. 29) 3 artiklan 1 kohdan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa vastakkain ovat yhtäältä Ford Italia SpA ja toisaalta ZP ja Stracciari SpA ja jossa on kyse siitä, onko Ford Italian tuotevastuu syntynyt sen liikenneonnettomuuden johdosta, johon ZP joutui ajaessaan Stracciarilta ostamaansa Ford-merkkistä ajoneuvoa.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

3 Direktiivin 85/374 neljännessä ja viidennessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Kuluttajien suojaamiseksi vastuun tulisi koskea jokaista tuotantoon osallistuvaa valmistajaa, jonka valmistama lopputuote tai osatuote taikka toimittama raaka-aine on turvallisuudeltaan puutteellinen; samasta syystä vastuun tulisi koskea maahantuojaa, joka tuo tuotteen yhteisöön, ja sitä, joka esiintyy valmistajana varustamalla tuotteen nimellään, tavaramerkillään tai muulla erottuvalla tunnuksellaan taikka joka toimittaa tuotteen, jonka valmistajaa ei voida tunnistaa,

kuluttajien suojaamiseksi tulisi tilanteissa, joissa useat henkilöt ovat vastuussa samasta vahingosta, vahinkoa kärsineen voida vaatia täyttä korvausta keneltä tahansa heistä”.

4 Direktiivin 1 artiklassa säädetään, että valmistaja vastaa vahingosta, joka aiheutuu hänen tuotteensa puutteellisesta turvallisuudesta.

5 Kyseisen direktiivin 3 artiklan sanamuoto on seuraava:

”1. ’Valmistajalla’ tarkoitetaan lopputuotteen valmistajaa, raaka-aineen tuottajaa ja osatuotteen valmistajaa sekä sitä, joka varustamalla tuotteen nimellään, tavaramerkillään tai muulla erottuvalla tunnuksellaan esiintyy tuotteen valmistajana.

2. Valmistajan vastuuta rajoittamatta tässä direktiivissä tarkoitettuna valmistajana pidetään myös sitä, joka elinkeinotoiminnassa tuo tuotteen yhteisöön myyntiä, vuokraamista, leasing-toimintaa tai muuta jakelua varten, ja hän on vastuussa kuten valmistaja.

3. Jos tuotteen valmistajaa ei voida tunnistaa, tuotteen valmistajana pidetään jokaista, joka on laskenut tuotteen liikkeelle, jollei hän ilmoita vahinkoa kärsineelle kohtuullisessa ajassa valmistajaa tai sitä, jolta hän on hankkinut tuotteen. Tätä sovelletaan myös, jos 2 kohdassa tarkoitettu maahantuoja ei käy ilmi maahan tuodusta tuotteesta, vaikka valmistajan nimi kävisikin ilmi siitä.”

6 Saman direktiivin 5 artiklan sanamuoto on seuraava:

”Jos tämän direktiivin säännösten mukaan kaksi tai useampi vastaa samasta vahingosta, he vastaavat yhteisvastuullisesti, mikä ei kuitenkaan estä soveltamasta, mitä kansallisessa lainsäädännössä säädetään takautumisoikeudesta.”

Italian oikeus

7 Direktiivi 85/374 on saatettu osaksi Italian oikeusjärjestystä 16.4.1987 annetun lain nro 183 15 §:n mukaisesti tuotevastuuta koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä annetun direktiivin ETY 85/374 täytäntöönpanosta 24.5.1998 annetulla tasavallan presidentin asetuksella nro 224 (decreto del Presidente della Repubblica n. 224 – Attuazione della direttiva CEE n. 85/374 relativa al ravvicinamento delle disposizioni legislative, regolamentari e amministrative degli Stati membri in materia di responsabilità per danno da prodotti difettosi, ai sensi dell’art. 15 della legge 16 aprile 1987, n. 183, GURI nro 146, 23.6.1988, jäljempänä asetus N:o 224/1988).

8 Tämän asetuksen 3 §:n, jonka otsikko on ”Valmistaja”, 1 momentissa säädetään, että valmistajalla tarkoitetaan lopputuotteen tai sen osatuotteen valmistajaa tai raaka-aineen tuottajaa. Kyseisen pykälän 3 momentin mukaan tuotteen valmistajana pidetään myös sitä, joka esiintyy tuotteen valmistajana varustamalla tuotteen tai sen pakkauksen nimellään, tavaramerkillään tai muulla erottuvalla tunnuksellaan.

9 Tämän asetuksen 4 § koskee liikkeellelaskijan vastuuta, ja sen 1 momentissa säädetään, että jos tuotteen valmistajaa ei tunnisteta, sama vastuu on sillä, joka on laskenut tuotteen liikkeelle elinkeinotoiminnassa, jollei hän ilmoita vahinkoa kärsineelle kolmen kuukauden kuluessa vaatimuksen esittämisestä tuotteen valmistajaa tai sitä, jolta hän on hankkinut tuotteen, sekä tämän kotipaikkaa. Kyseisen pykälän 5 momentissa säädetään, että kolmas osapuoli, joka on nimetty tuotteen valmistajaksi tai aikaisemmaksi liikkeellelaskijaksi, voidaan haastaa oikeuteen ja että vastaajana oleva liikkeellelaskija voidaan vapauttaa vastuusta, jos nimetty osapuoli osallistuu oikeudenkäyntiin eikä riitauta nimeämistään.

Pääasian oikeudenkäynti ja ennakkoratkaisukysymys

10 ZP osti 4.7.2001 Ford-merkkisen ajoneuvon (jäljempänä kyseessä oleva ajoneuvo) Stracciarilta, jolla on kotipaikka Italiassa ja joka on tämän ajoneuvomerkin jälleenmyyjä.

11 Kyseessä olevan ajoneuvon oli valmistanut Ford WAG -niminen yhtiö, jonka kotipaikka on Saksa, ja sen oli toimittanut Stracciarille Ford Italia, joka jakelee Ford WAG:n valmistamia ajoneuvoja Italiassa. Ford WAG ja Ford Italia ovat osa samaa konsernia.

12 ZP joutui 27.12.2001 liikenneonnettomuuteen, jossa kyseessä olevan ajoneuvon turvatyyny ei toiminut.

13 ZP nosti 8.1.2004 Tribunale di Bolognassa (Bolognan alioikeus, Italia) Stracciariaa ja Ford Italiaa vastaan kanteen, jossa hän vaati, että ne oli velvoitettava korvaamaan vahinko, jonka ZP katsoi aiheutuneen itselleen kyseisen ajoneuvon puutteellisen turvallisuuden vuoksi.

14 Ford Italia vetosi tässä tuomioistuimessa siihen, ettei se ollut valmistanut kyseessä olevaa ajoneuvoa. Ford Italia oli ollut vain ajoneuvon liikkeellelaskija, ja sen valmistaja oli Ford WAG. Ford Italia väitti myös, että se oli ilmoittanut kyseessä olevan ajoneuvon myyntiin liittyvässä laskussa siitä, että ajoneuvon valmistaja oli Ford WAG, joten Ford Italiaa itseään ei nyt käsiteltävässä asiassa voitu pitää direktiivin 85/374 3 artiklan 3 kohdan perusteella kyseisenä valmistajana, eikä se kantanut valmistajalle tämän direktiivin nojalla kuuluvaa vastuuta.

15 Tribunale di Bologna katsoi 5.11.2012 antamassaan ratkaisussa Ford Italian olevan sopimussuhteen ulkopuolisessa vastuussa vahingosta, joka oli aiheutunut kyseessä olevassa ajoneuvossa olleessa turvatyynyssä olleesta valmistusvirheestä.

16 Ford Italia haki tähän ratkaisuun muutosta Corte d'appello di Bolognalta (Bolognan ylioikeus, Italia).

17 Ford Italia vetosi valituksensa tueksi siihen, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli katsonut virheellisesti, että Ford Italialla olisi velvollisuus haastaa valmistaja pakollisen väliintulon kautta asiaan, jotta se itse voisi vapautua vastuusta. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli sen mukaan lausunut lisäksi kanteen ulkopuolisesta seikasta määrätessään Ford Italian vastuuseen kyseessä olevan ajoneuvon liikkeellelaskijana, vaikka ZP oli vaatinut sen määräämistä vastuuseen sen valmistajana.

18 Corte d'appello di Bologna hylkäsi Ford Italian valituksen 21.12.2018 antamallaan tuomiolla sillä perusteella, että oli katsottu perustellusti, että Ford Italialla oli liikkeellelaskijana sama vastuu kuin valmistajalla, koska sen asema oli ”rinnastettava valmistajan, jota ei ole haastettu oikeuteen, asemaan”. Koska Ford Italia ei edelleenkään ollut haastanut Ford WAG:ta oikeuteen, se ei voinut väittää vapautuneensa itse vastuusta direktiivin 85/374 3 artiklan 3 kohdan ensimmäisen virkkeen nojalla.

19 Ford Italia teki tästä tuomiosta kassaatiovalituksen ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen Corte suprema di cassazioneen (ylin tuomioistuin, Italia).

20 Ford Italia kritisoi kassaatiovalituksensa tueksi ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tähän asiaan rinnastettavassa asiassa antamaa ratkaisua, jossa Ford WAG:lle valmistajana kuuluva vastuu oli ulotettu koskemaan Ford Italiaa. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin oli näet katsonut lähinnä, että asetuksen nro 224/1988 3 §:n 3 momentin, jolla direktiivin 85/374 3 artiklan 1 kohta on saatettu osaksi Italian oikeusjärjestystä, perusteella on niin, että kun kyse on tuotevastuusta, turvallisuudeltaan puutteellisen tuotteen liikkeellelaskija on rinnastettava tuotteen valmistajaan, jos liikkeellelaskijan tavaramerkki tai toiminimi ja valmistajan tavaramerkki tai toiminimi ovat kokonaan tai suurelta osin yhtenevät ja jos tuotetta markkinoidaan tällä tavaramerkillä.

21 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii kuitenkin, mikä on asetuksen nro 224/1988 3 §:n 3 momenttiin ja direktiivin 85/374 3 artiklan 1 kohtaan sisältyvän ilmauksen ”varustamalla – – nimellään” täsmällinen ulottuvuus.

22 Se pohtii lähinnä, onko valmistajan vastuun ulottaminen liikkeellelaskijaan rajattu siten tapaukseen, jossa varustaminen tarkoittaa sitä, että liikkeellelaskija tosiasiallisesti merkitsee tuotteeseen nimensä, tavaramerkkinsä tai muun erottuvan tunnuksensa aikomuksenaan

hyödyntää oman ja valmistajan henkilöllisyyden välistä sekaannusta, vai onko vastuu ulotettava myös tilanteeseen, jossa tunnistetiedot vain sattuvat olemaan yhtenevät, kuten asia on nyt käsiteltävässä asiassa.

23 Corte suprema di cassazione on päättänyt tässä tilanteessa lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko sellainen tulkinta yhteensopiva [direktiivin 85/374] 3 artiklan [1 kohdan] kanssa, jossa valmistajan vastuu ulotetaan tuotteen liikkeellelaskijaan, vaikka viimeksi mainittu ei ole tosiasiallisesti varustanut tavaraa nimellään, tavaramerkillään tai muulla erottuvalla tunnuksellaan, pelkästään sillä perusteella, että liikkeellelaskijalla on nimi, tavaramerkki tai muu erottuva tunnus, joka on kokonaan tai osittain yhtenevä valmistajan nimen, tavaramerkin tai muun erottuvan tunnuksen kanssa – ja ellei ole, miksi ei?”

Asian käsittelyn suullisen vaiheen uudelleen aloittamista koskeva pyyntö

24 Ford Italia pyysi julkisasiamiehen ratkaisuehdotuksen esittämisen jälkeen unionin tuomioistuimen kirjaamoon 29.4.2024 jättämällään asiakirjalla, että asian käsittelyn suullinen vaihe aloitetaan uudelleen unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 83 artiklan mukaisesti.

25 Ford Italia väittää pyyntönsä tueksi lähinnä, että suullisessa käsittelyssä oli ilmennyt uusi seikka, joka ei ole asian asiakirja-aineiston kannalta uusi” ja joka koskee ajankohtaa, jona kuluttaja sai tiedon kyseessä olevan ajoneuvon todellisen valmistajan henkilöydestä. Sen mukaan julkisasiamies on sivuuttanut tämän seikan ratkaisuehdotuksessaan, joka perustuu siten virheelliseen tosiseikkojen kuvaukseen.

26 On muistutettava yhtäältä, että Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännössä ja unionin tuomioistuimen työjärjestyksessä ei määrätä kyseisen perussäännön 23 artiklassa tarkoitettujen osapuolten mahdollisuudesta esittää huomautuksia vastaukseksi julkisasiamiehen ratkaisuehdotukseen. EUT 252 artiklan toisen kohdan mukaan julkisasiamiehen tehtävänä on toisaalta täysin puolueettomana ja riippumattomana esittää julkisessa istunnossa perustellut ratkaisuehdotukset asioissa, jotka perussäännön mukaan vaativat hänen myötävaikutustaan. Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus tai perustelut, joiden päätteeksi hän päätyy siihen, eivät sido unionin tuomioistuinta. Tämän vuoksi se, että osapuoli ei yhdy julkisasiamiehen ratkaisuehdotuksessa todettuun – riippumatta ratkaisuehdotuksessa tutkituista kysymyksistä –, ei sellaisenaan voi olla peruste suullisen käsittelyn aloittamiseksi uudelleen (tuomio 6.10.2021, W.Ż. (Ylimmän tuomioistuimen ylimääräistä valvontaa ja julkisia asioita käsittelevä jaosto – Nimittäminen), C-487/19, EU:C:2021:798, 62 ja 63 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

27 Lisäksi unionin tuomioistuin voi työjärjestyksensä 83 artiklan mukaan julkisasiamiestä kuultuaan milloin tahansa määrätä asian käsittelyn suullisen vaiheen aloitettavaksi uudelleen erityisesti, jos unionin tuomioistuin katsoo, ettei sillä ole riittävästi tietoa asiasta, tai jos asianosainen on suullisen vaiheen päättyneeksi julistamisen jälkeen vedonnut uuteen seikkaan, joka voi olennaisesti vaikuttaa unionin tuomioistuimen ratkaisuun, taikka jos asia on ratkaistava sellaisella perusteella, josta osapuolilla ei ole ollut tilaisuutta lausua.

28 Nyt käsiteltävässä asiassa unionin tuomioistuin kuitenkin katsoo, että sillä on kaikki ennakkoratkaisupyynnön ratkaisemiseksi tarvittavat tiedot. Lisäksi Ford Italian esittämän asian käsittelyn suullisen vaiheen uudelleen aloittamista koskevan pyynnön perusteella ei ole ilmeistä,

että nyt käsiteltävä asia olisi ratkaistava sellaisella perusteella, josta asianosaisilla ei olisi ollut tilaisuutta lausua, eikä pyyntö sisällä uutta seikkaa, joka voisi olennaisesti vaikuttaa ratkaisuun, joka unionin tuomioistuimen on tässä asiassa annettava. Näin ollen unionin tuomioistuin julkisasiamiestä kuultuaan katsoo, että asian käsittelyn suullista vaihetta ei ole määrättävä aloitettavaksi uudelleen.

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

29 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kysymyksellään lähinnä, onko direktiivin 85/374 3 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että turvallisuudeltaan puutteellisen tuotteen liikkeellelaskijaa on pidettävä henkilönä, ”joka esiintyy tuotteen valmistajana”, kun liikkeellelaskija ei tosiasiallisesti ole varustanut kyseistä tuotetta nimellään, tavaramerkillään tai muulla erottuvalla tunnuksellaan mutta kun tavaramerkki, jolla valmistaja on kyseisen tuotteen varustanut, on yhtenevä yhtäältä kyseisen liikkeellelaskijan nimen tai nimen erottamiskykyisen osan kanssa ja toisaalta valmistajan nimen kanssa.

30 Aluksi on korostettava, että direktiivillä 85/374 pyritään jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten täydelliseen yhdenmukaistamiseen ja että siten jäsenvaltioilla oleva harkintavalta säännellä tuotevastuuta määräytyy täysin direktiivin itsensä perusteella ja on johdettava sen sanamuodosta, tarkoituksesta ja systematiikasta (ks. vastaavasti tuomio 10.1.2006, Skov ja Bilka, EU:C:2006:6, C-402/03, 22 ja 23 kohta).

31 Tältä osin on todettava, että ne henkilöt, joilta kuluttajalla on oikeus hakea korvausta direktiivillä 85/374 säädetyssä vastuujärjestelmässä, on määritetty sen 1 ja 3 artiklassa. Koska direktiivillä pyritään – kuten edellisessä kohdassa on todettu – siinä säänneltyjen seikkojen täydelliseen yhdenmukaistamiseen, on katsottava, että vahingonkorvausvastuussa olevat henkilöt on direktiivin 1 ja 3 artiklassa määritetty tyhjentävästi (ks. vastaavasti tuomio 10.1.2006, Skov ja Bilka, EU:C:2006:6, C 402/03, 32 ja 33 kohta).

32 Näiden säännösten sanamuodosta on todettava, että direktiivin 85/374 1 artiklan mukaan vastuu turvallisuudeltaan puutteellisista tuotteista on valmistajalla, kun ilmaisu valmistaja taas määritellään kyseisen direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa siten, että sillä tarkoitetaan muu muassa lopputuotteen valmistajaa, raaka-aineen tuottajaa tai osatuotteen valmistajaa.

33 Vaikka unionin lainsäätäjä on direktiivin 85/374 1 artiklassa tehnyt valinnan, jonka mukaan vastuu turvallisuudeltaan puutteellisten tuotteiden aiheuttamasta vahingosta on kohdistettu lähtökohtaisesti valmistajaan, kyseisen direktiivin 3 artiklassa osoitetaan kyseessä olevan tuotteen tuotanto- ja jakeluprosessiin osallistuneista elinkeinonharjoittajista ne, joille direktiivillä luotu vastuu myös voi kuulua (ks. vastaavasti tuomio 10.1.2006, Skov ja Bilka, EU:C:2006:6, C 402/03, 29 ja 30 kohta).

34 Tältä osin on todettava, että direktiivin 85/374 3 artiklan 1 kohtaan sisältyvät vaihtoehdot, joista vain ensimmäinen koskee henkilöä, joka on ainakin osittain mukana kyseessä olevan tuotteen valmistusprosessissa. Toisessa vaihtoehdossa on sitä vastoin kyse henkilöstä, joka esiintyy tuotteen valmistajana varustamalla sen nimellään, tavaramerkillään tai muulla erottuvalla tunnuksellaan. (ks. vastaavasti tuomio 7.7.2022, Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia, C-264/21, EU:C:2022:536, 26 kohta).

35 Tämän 3 artiklan 1 kohdan selkeästä ja yksiselitteisestä sanamuodosta ilmenee siis, että valmistajana esiintyvän henkilön osallistuminen tuotteen valmistusprosessiin ei ole tarpeen, jotta tätä henkilöä voidaan pitää mainitussa säännöksessä tarkoitettuna valmistajana (ks. vastaavasti tuomio 7.7.2022, Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia, C-264/21, EU:C:2022:536, 27 kohta).

36 Nyt käsiteltävässä asiassa pääasian valittajan kaltaista henkilöä, joka ei valmista ajoneuvoja vaan ainoastaan ostaa ajoneuvoja niiden valmistajalta jälleenmyydäkseen niitä toisessa jäsenvaltiossa, voidaan siten pitää direktiivin 85/374 1 artiklassa tarkoitettuna valmistajana vain, jos se on esiintynyt tällaisena valmistajana kyseisen direktiivin 3 artiklan 1 kohdan mukaisesti varustamalla kyseessä olevan ajoneuvon nimellään, tavaramerkillään tai muulla erottuvalla tunnuksellaan.

37 Se, joka varustamalla tuotteen nimellään, tavaramerkillään tai muulla erottuvalla tunnuksellaan esiintyy tuotteen valmistajana, antaa näet vaikutelman siitä, että se on mukana tuotantoprosessissa tai vastaa siitä. Näiden mainintojen käyttö merkitsee näin ollen, että kyseinen henkilö käyttää tunnettuuttaan tehdäkseen tästä tuotteesta kuluttajille houkuttelevamman, mikä oikeuttaa sen, että sen vastapainona hänelle voi syntyä vastuu kyseisen käytön perusteella (tuomio 7.7.2022, Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia, C-264/21, EU:C:2022:536, 34 kohta).

38 Pääasiassa esiin nousee kuitenkin kysymys Italiassa toimivan sellaisen virallisen jälleenmyyjän – eli nyt käsiteltävässä asiassa Ford Italian – vastuusta turvallisuudeltaan puutteellisesta tuotteesta, joka ei tosiasiallisesti itse ole varustanut kyseistä tuotetta nimellään, tavaramerkillään tai muulla erottuvalla tunnuksellaan, kun tuote on sen valmistusprosessin aikana varustettu siinä olevalla Ford-tavaramerkillä, joka vastaa kyseisen tuotteen valmistajan nimeä. On näin ollen selvitettävä, onko riittävää, että kyseinen tavaramerkki vastaa myös kyseisen jälleenmyyjän nimen erottamiskykyistä osaa, jotta jälleenmyyjää voidaan pitää direktiivin 85/374 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna henkilönä, ”joka esiintyy tuotteen valmistajana”.

39 Pitää paikkansa, että koska kyseisen säännöksen sanamuodossa viitataan tässä yhteydessä henkilöön, ”joka esiintyy tuotteen valmistajana” ”varustamalla” tuotteen nimellään, tavaramerkillään tai muulla erottuvalla tunnuksellaan, siinä voitaisiin antaa ymmärtää tällaisen luonnehdinnan edellyttävän sitä, että kyseinen henkilö toimii aktiivisesti varustamalla itse kyseessä olevan tuotteen tällaisella maininnalla.

40 On kuitenkin todettava yhtäältä, että – kuten tämän tuomion 37 kohdassa todettiin – viittauksessa on olennaisin osin kyse sellaisen henkilön käyttäytymisestä, joka hyödyntää tuotteen varustamista nimellään, tavaramerkillään tai muulla erottuvalla tunnuksellaan antaakseen vaikutelman siitä, että se on mukana tuotantoprosessissa tai vastaa siitä.

41 Kun tämä henkilö laskee kyseessä olevan tuotteen liikkeelle, on tästä näkökulmasta katsottuna merkityksetöntä, onko liikkeellelaskija tosiasiallisesti itse varustanut tuotteen tällaisella maininnalla vai sisältyykö tuotteen nimeen maininta, jolla valmistaja on sen varustanut ja joka vastaa valmistajan nimeä. Liikkeellelaskija hyödyntää näet molemmissa tapauksissa kyseessä olevan maininnan ja oman yritysnimensä yhtenevyyttä esittäytyäkseen kuluttajalle tuotteen laadusta vastuussa olevana tahona ja herättääkseen kuluttajassa luottamukseen, jota sille osoitettaisiin, jos tuotteen olisi myynyt suoraan sen valmistaja, rinnastuvaa luottamusta. Liikkeellelaskijaa on molemmissa tapauksissa pidettävä direktiivin 85/374 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna henkilönä, ”joka esiintyy tuotteen valmistajana”.

42 Toisaalta on muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin oikeuden säännöksen tulkitsemisessa on otettava huomioon paitsi sen sanamuoto myös sen asiayhteys ja sillä säännöstöllä tavoitellut tavoitteet, jonka osa säännös on (tuomio 24.11.2022, Cafpi ja Aviva assurances, C-691/21, EU:C:2022:926, 37 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

43 Tältä osin direktiivin 85/374 5 artiklasta, luettuna yhdessä sen johdanto-osan neljännen ja viidennen perustelukappaleen kanssa, ilmenee, että unionin lainsäätäjä on tulkinnut valmistajan käsitettä laajasti kuluttajan suojelemiseksi (ks. vastaavasti tuomio 7.7.2022, Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia, C-264/21, EU:C:2022:536, 31 kohta).

44 Direktiivin 85/374 johdanto-osan neljännestä perustelukappaleesta ilmenee, että unionin lainsäätäjä on ottanut huomioon sen, että kuluttajien suojaamiseksi vastuun tulisi koskea jokaista, joka esiintyy valmistajana varustamalla tuotteen nimellään, tavaramerkillään tai muulla erottuvalla tunnuksellaan, samalla tavalla kuin todellista valmistajaa. Lisäksi kyseisen direktiivin 5 artiklasta, luettuna yhdessä sen johdanto-osan viidennen perustelukappaleen kanssa, ilmenee, että valmistajana esiintyvän vastuu ei ole erilainen kuin todellisen valmistajan vastuu ja että kuluttaja voi vapaasti vaatia täyttä korvausta keneltä tahansa heistä, koska he vastaavat vahingosta yhteisvastuullisesti (ks. vastaavasti tuomio 7.7.2022, Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia, C-264/21, EU:C:2022:536, 32 kohta).

45 On siis niin, että direktiivin 85/374 3 artiklan 1 kohdan tavoite on helpottaa kyseessä olevan vahinkoa aiheuttaneen tuotteen todellisen valmistajan määrittämistä. Tältä osin direktiivin 85/374 taustalla olevan, komission 9.9.1976 antaman direktiiviehdotuksen 2 artiklaa – josta on tullut ilman sisällöllisiä muutoksia kyseisen direktiivin 3 artikla – koskevista perusteluista ilmenee, että unionin lainsäätäjä on katsonut, että kuluttajan suoja ei olisi riittävä, jos jälleenmyyjä voisi kehottaa kuluttajaa kääntymään sellaisen valmistajan puoleen, jota kuluttaja ei välttämättä tunne (ks. vastaavasti tuomio 7.7.2022, Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia, C-264/21, EU:C:2022:536, 33 kohta).

46 Näin ollen on asiayhteys, johon direktiivin 85/374 3 artiklan 1 kohta kuuluu, sekä säännöstöllä, jonka osa se on, tavoiteltu päämäärä huomioon ottaen tätä säännöstä on tulkittava siten, että kyseisessä säännöksessä tarkoitetun henkilön, ”joka esiintyy tuotteen valmistajana”, käsitteellä ei voida tarkoittaa yksinomaan henkilöä, joka on tosiasiallisesti varustanut tuotteen nimellään, tavaramerkillään tai muulla erottuvalla tunnuksellaan. Muunlainen ratkaisu merkitsisi valmistajan käsitteen ulottuvuuden rajoittamista ja siten kuluttajansuojan vaarantamista. On erityisesti katsottava, että tuotteen liikkeellelaskija ”esiintyy tuotteen valmistajana” silloin, kun liikkeellelaskijan nimi tai nimen erottamiskykyinen osa on yhtenevä yhtäältä valmistajan nimen kanssa ja toisaalta nimen, tavaramerkin tai muun erottuvan tunnuksen, jolla valmistaja on kyseisen tuotteen varustanut, kanssa.

47 Direktiivin 85/374 5 artiklan mukaan henkilö, joka esiintyy tuotteen valmistajana, ja turvallisuudeltaan puutteellisen tuotteen valmistaja vastaavat vahingosta yhteisvastuullisesti, joten se, että kuluttaja vetoaa kyseisen henkilön vastuun syntymiseen, ei kuitenkaan estä soveltamasta, mitä kansallisessa lainsäädännössä on säädetty takautumisoikeudesta, ja erityisesti säännöksiä, joiden nojalla kyseinen henkilö voi puolestaan vedota turvallisuudeltaan puutteellisen tuotteen valmistajan vastuuseen.

48 Edellä esitetyn perusteella esitettyyn kysymykseen on vastattava, että direktiivin 85/374 3 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että turvallisuudeltaan puutteellisen tuotteen liikkeellelaskijaa on pidettävä henkilönä, ”joka esiintyy tuotteen valmistajana” tässä säännöksessä

tarkoitetussa merkityksessä, kun liikkeellelaskija ei tosiasiallisesti ole varustanut kyseistä tuotetta nimellään, tavaramerkillään tai muulla erottuvalla tunnuksellaan mutta kun tavaramerkki, jolla valmistaja on kyseisen tuotteen varustanut, on yhtenevä yhtäältä kyseisen liikkeellelaskijan nimen tai nimen erottamiskykyisen osan kanssa ja toisaalta valmistajan nimen kanssa.

Oikeudenkäyntikulut

49 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (viides jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Tuotevastuuta koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä 25.7.1985 annetun neuvoston direktiivin 85/374/ETY 3 artiklan 1 kohtaa

on tulkittava siten, että

turvallisuudeltaan puutteellisen tuotteen liikkeellelaskijaa on pidettävä henkilönä, ”joka esiintyy tuotteen valmistajana” tässä säännöksessä tarkoitetussa merkityksessä, kun liikkeellelaskija ei tosiasiallisesti ole varustanut kyseistä tuotetta nimellään, tavaramerkillään tai muulla erottuvalla tunnuksellaan mutta kun tavaramerkki, jolla valmistaja on kyseisen tuotteen varustanut, on yhtenevä yhtäältä kyseisen liikkeellelaskijan nimen tai nimen erottamiskykyisen osan kanssa ja toisaalta valmistajan nimen kanssa.

Allekirjoitukset